

مقطع تحصیلی: کاردانی □ کارشناسی ■ رشته: ... معماری.....ترم دوم سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹
نام درس: مرمت و نگهداری معماری داخلی..... نام و نام خانوادگی مدرس: ...گلنوش بهروش.....
آدرس email مدرس:gbhaves@yaho.com.....تلفن همراه مدرس: ...۰۹۱۲۲۳۷۰۷۷۶.....

جزوه درس: مرمت و نگهداری معماری داخلی..... مربوط به هفته : اول □ دوم ■ سوم □
text: دارد ■ ندارد □ voice: دارد □ ندارد ■ power point: دارد □ ندارد ■

فلسفه و نظریات مرمتی

فلسفه مرمت:

حال که تا حدودی موضوع کار مرمت مشخص شد، به این مسئله می پردازیم که مرمت چه تأثیری بر بنای تاریخی باید بگذارد.

چنانچه گفته شد، مقوله مرمت فراتر از مسایل صرف فیزیکی است و به جنبه های معنوی بنای تاریخی نظر دارد. بنای تاریخی همانند انسان از دو جنبه کالبدی و معنوی برخوردار است. یک بخش از مرمت که به کالبد بنا می پردازد، مربوط به مسایل فنی و تکنیکی بوده و بر روی ساختار فیزیکی بنا مداخله می کند. این امر با وجود اینکه نیاز به تخصص و شناخت اصول معماری بنا دارد، ولی در مرحله دوم اهمیت قرار می گیرد. موضوع مهمتر در مرمت، جنبه معنوی آن است و این حیطة ایست که بنای تاریخی را کم ارزش کرده و یا آن را ارتقا می بخشد. مرمت بایستی یک "ارزش افزایشی" به بنا بدهد. باید آن را زنده و پویا نموده و در زندگی انسانها دخیل نماید، این حیطة را می توان تحت عنوان "احیا" بررسی نمود. در حقیقت، این بحث به اعطای کاربری جدید به بنای تاریخی می پردازد.

بناهای تاریخی بر خلاف اشیای تاریخی، از طریق استفاده نمودن زنده و سالم خواهند ماند. متروکه شدن شروع فرآیند تخریب بناهای تاریخی است و به دنبال آن سایر معضلات اجتماعی را در پی خواهد داشت. اعطای ارزش افزایشی به بنا باید به این صورت باشد که با کمترین میزان مداخله در بنا، بهترین نوع استفاده را بتوان از آن نمود. بناهایی نظیر کاروانسرا، حمام و... بناهایی هستند که امروزه کاربری پیشین خود را از دست داده اند، ولی هر یک از لحاظ فضایی و ارتباطی خصوصیتی دارند که با اندکی مداخله در آنها، به روز شده و قابلیت کاربری خواهند یافت و چنانچه گفته شد احیا می شوند.

مشاهیر نظریه پرداز مرمتی

- اوژن ویوله لودوک (۱۸۷۹-۱۸۱۴)

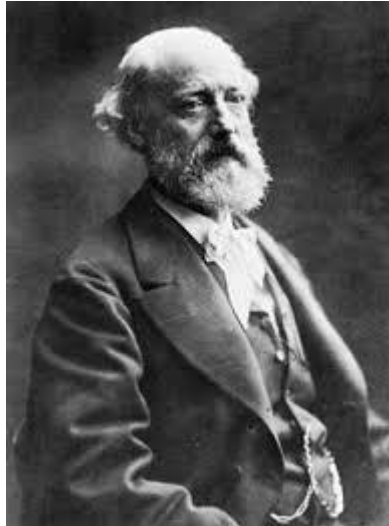
معمار فرانسوی و یکی از فعالترین مرمت کنندگان آثار تاریخی جهان مطرح است. وی در کار مرمت به ابعاد اقتصادی و بهداشتی توجه داشت. بنا به عقیده وی، بناهای تاریخی باید از بناهای اطراف پاک رها شوند تا بتوان به اهمیت آنها بیشتر پی برد. او دو نظریه عمده را مطرح کرد:

اصولی را که در این رابطه بیان می کند شامل موارد زیر است.

یکم: حذف بخش های اضافه شده به بنا پس از تاریخ اصلی آن
دوم: تکمیل یا احداث بنای فرسوده یا نا تمام بر پایه سبک گذشته بنا به صورت اولیه

سوم: شباهت و درک اثر.

چهارم: حفظ بنای کاملاً فرسوده و تخریبی

۲- جان راسکین (۱۹۰۰-۱۸۱۸)

حقوقدان انگلیسی که با روی آوردن به هنر ابتدا به نقد فلسفه هنر پرداخت و سپس روی به فلسفه اجتماعی آورده راسکین با دیدی کاملاً هجران زده به گذشته و با الهام از گذشته سعی بر آن داشت تا تحولی اساسی در اندیشه فرهنگی مردم ایجاد کند. معروف ترین اثرش «هفت مشعل معماری» است که در سال ۱۸۴۸ انتشار یافت هفت مشعل وی عبارت اند از:

حقیقت، ایثار، قدرت، زیبایی، زندگی، خاطره و اطاعت

راسکین با اقدامات خود پایه گذار دو نظریه عمده در امر مرمت شد. این دو نظریه شامل نظریه:

الف: منظم سازی

ب: نظم اندام وار است.

راسکین بر مبنای نظریات فوق اصولی را مطرح ساخت که در مرمت موثر واقع شد که عبارتند از:

یکم: اصل فنا پذیری

دوم: اصل عدم تکرار

سوم: اصل عمر و اعتبار

چهارم: اصل عدم دخالت

پنجم: اصل مرمت آئینی

۳- کامیلو بویی تو: (۱۸۴۶-۱۹۱۴)

محقق و معمار ایتالیایی که پدر مرمت شهری جدید نامیده می شود. او اولین شخصیتی است که در باز زنده سازی توجه به مفاهیم معماری را جایگزین تبعیت از ویژگیهای شکلی - سبکی بناهای در دست تعمیر کرد. « نکاتی پیشنهادی وی در مورد مرمت شهری تأثیر زیادی در تدوین و شکل گیری اولین منشور معماری داشت ».

نظریات بویی تو را می توان به دو مورد خلاصه کرد :

الف: جایگزینی مفاهیم معماری به جای ویژگیهای شکلی و سبکی : مفهوم معماری مهم است نه سبک و شکل آن .

ب: فراتر از زمان بودن بنا ها و مجموعه های تاریخی : دمیدن روح جدید به کالبد قدیم سبب می شود تا بنا ها و مجموعه های تاریخی زنده شوند . هنگامی که یک اثر تولید می شود کاری مادی وقوع یافته است ولی بعد از یک نسل تعاملات غیر مادی و فرهنگی در اثر وارد شده و معنای فرهنگی می یابد . بر اساس نظریات فوق می توان اصول زیر را مطرح کرد :

یکم : ایجاد عملکرد جدید در کالبد قدیم

دوم : تعیین دوره مداخله در هر دوره

سوم : تدوین مبانی اقدام

چهارم : عدم تقلید از سبکهای گذشته معماری

۴- کامیلوسیت (۱۸۴۳-۱۹۰۳)

معمار اتریشی که مهمترین اثر وی کتاب «هنر ساختن شهرها» در سال ۱۸۸۹ می باشد. بیشتر نظریات او در باب مرمت شهری است.

۱ عدم استفاده از شهر شطرنجی برعکس نظریه کولوربوزید -

۲ هویت شهری هویت یک شهر یک بنا نیست و به کل بناها می باشد.

۳ اصل تقارن را رد می کند. -

۴- ساختمان ها و بناها را درجه بندی می کند درجه یک حفظ و مرمت درجه

۵- لوکا بلترامی (۱۸۵۴-۱۹۳۳)

معمار و نقاش ایتالیایی که به مرمت ابنیه بر اساس نقشه ها و مدارك و شواهد تاریخی می اندیشید .

وی معتقد است به « بازسازی اصیل بنا به تشکل اولیه اش » . نظریات او تلفیقی از نظریه های ویوله لودوک و جان راسکین بوده است و شامل دو نظریه عمده است .

الف : تعلق بنا به محیط شهری

ب: روش مرمت تاریخی

اصول مرمتی که داشت شامل

یکم - بازسازی مو به مو

دوم - حق مداخله در بنا ، مجموعه یا بافت شهری مشروط بر وجود مدارك لازم در مورد موجودیت اولیه آن

۸- لوکور بوزیه (۱۸۸۷-۱۹۶۵)

نام اصلی وی « شارن ادوارد ژانره » است . نقاش ، معمار و شهر ساز سویسی الاصل که در سال ۱۹۲۸ یکی از اعضای اصلی چهارمین کنگره سیام بود . متذکر می شویم که نظریات او که در اینجا ذکر می شود بیشتر در باب مرمت شهری است .

الف : نفي گذشته

ب: معماری نمی تواند به بنایی محدود شود که در گذشته بنا شده است

ج : تبعیت فرم از عملکرد : کالبد باید در مقابل عملکرد مطیع باشد .

د: منطقه بندی تنها ابراز پاسخگویی به اهداف شهر سازی جدید .

دستور العمل های لوکوربوزیه را می توان به صورت زیر دسته بندی کرد :

یکم : تخریب بنا ، مجموعه و یا بافت های فرسوده شهر

دوم : جایگزین کردن بنا ، مجموعه و یا بافت های جدید بر روی بافت قدیم برای خلق فضاهای جدید .

سوم: حفظ تعدادی محدود از بناها با ارزش به منظور پاس داشتن خاطره های شهری

چهارم : ورود وسایل نقلیه و موتوری به داخل بافت های شهری کهن .

بیانیه های مشهور مرمتی

منشور آتن

قطعنامه آمستردام

معاهده لاهه (۱۹۵۴)

کنگره گوپینو

کنگره ونیز

معیارهای کیوتو

اجلاس پاریس

کنگره رم

بیانیه بوداپست

معاهده پاریس

کنگره ی بولونیا (۱۹۷۵)

بیانیه روتنبرگ

شورای اروپا (۱۹۷۵)

قطعنامه آمستردام

منشور آتن:

- ۱- آثار تاریخی بهترین بیان از تمدن خود هستند.
- ۲- دولت ها وظیفه دارند که مرمت را انجام دهند هر چند که از گروه های مردمی کمک بگیرند.
- ۳- شناخت و احترام به سبک های مختلف معماری.
- ۴- احیاء بنا و استقرار زندگی در بنا
- ۵- به تدوین و تصویب قوانین مرمت اقدام می کند.
- ۶- اگر حفاری باستان شناسان انجام گرفت و نشانه های قدیمی پیدا گردید در حفظ آن کوشا باشد.
- ۷- استفاده از علوم مختلف.
- ۸- کاربرد مصالح مدرن متناسب با بناهای قدیم.
- ۹- بنا و حریم آن حفظ گردد (مثل میدان نقش جهان و برج جهان نما)
- ۱۰- برخی از دست نوشته های تاریخی حفظ گردد و ارزش نگهداری دارند.

منشور ونیز:

- ۱- بناهای تاریخی متعلق به کل جوامع انسانی می باشد.
- ۲ منظور از یادمان تاریخی تنها مکان بناهای بزرگ و معروف نیست که شامل فضاهای کوچک و دورافتاده نیز می شود.
- ۳- تقویم و تاریخ برای بناهای تاریخی نمی گذاریم.
- ۴- کاربری جدید باید در شأن بنا باشد.
- ۵- حفاظت از شرایط محیطی واجب است بعنوان ثروت طبیعی مثل تالاب گلوخانی.
- ۶- جابجایی بنا یا عناصر متعلق به بنا ممنوع می باشد مگر اینکه تنها راه حفظ آن جابجایی باشد.
- ۷- اگر بکار بردن فنون سنتی کافی نبوده می توان از فنون مدرن استفاده کرد.
- ۸- کلیه دوره های تاریخی در بنا باید حفظ شود.

نتیجه گیری

بازنگری به مقوله حفاظت و مرمت ثروت های فرهنگی، با نگاه به چگونگی مطرح شدن آن از ابتدای قرن بیستم تا کنون، و همچنین روند تغییرات در نگاه به این موضوع و به فراخور آن تغییر موضوع مورد بحث حفاظت، همگی نمایانگر پیدایش اهمیتی روز افزون بافت های تاریخی دارای خط سیر تاریخی می باشد.

این اهمیت پرداختن به بافت های تاریخی شهر ها (افزون بر یادمان های تاریخی) ، و مزیت های منتج از حفاظت آن ، از چند نظر مورد توجه و بحث می باشد که در ذیل از منظرهای گوناگونی به آن اشاره ای مختصر شده است:

اول: حفظ هویت بنا یا یادمان تاریخی قرار گرفته در بافت کهن ، از طریق حفظ دسترسی ها و بافت پیرامونی آن.

دوم: حفظ نمونه های شهرسازی کهن و بهره گیری از اندیشه های فنی مستتر در آنها ، به عنوان راهنما هایی جهت طراحی های شهری در آینده.

سوم: چگونگی روابط فضا های شهری و نحوه ی دسترسی ها در بافت کهن ، به جهت حفظ حرمت ها و ارزش های فرهنگی و مردمانش.

چهارم: حفظ پیوند و عدم گسست فرهنگی، میان نسل جدید و نسل پیشین، که ساکنان اصلی بافت های تاریخی بوده اند ، به سبب جلب توجه نسل جدید به سمت حراست و حفاظت بافت های کهن شهری (مشارکت دادن نسل جوان در امر حفاظت و مرمت) و در نتیجه حراست و حفاظت مستمر بافت کهن.

پنجم: پایین تر بودن در خور توجه هزینه های اسکان شهروندان در بافت های تاریخی ، (با حفاظت و مرمت بافت های تاریخی) ، نسبت به ایجاد و گسترش فضا های شهری برای همان تعداد شهروند. از نکات اشاره شده در بالا به عنوان راهکار هایی جهت حفاظت از میراث معمارانه، بافت تاریخی، فرهنگ و ... در شهری دارای بافت کهن ایران نیز می توان به خوبی استفاده کرد